

SĄD NAJWYŻSZY
Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Do druku nr 2845

Warszawa, 17 stycznia 2023 r.

BSA IV.021.17.2022

SEKRETARIAT ZŁOY SZEFĄ K3

L.dz. DS. 175.46.2023

Data wpływu 24.01.2023

Pan

Dariusz Salamończyk

Zastępca Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 7 grudnia 2022 r., SPS-WP.020.333.4.2022, działając na podstawie art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (jednolity tekst: Dz.U. z 2021 r., poz. 1904), w załączeniu uprzejmie przesyłam uwagi Sądu Najwyższego do rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (druk nr 2845).

Z poważaniem,

dr hab. Małgorzata Manowska

/pismo podpisane podpisem elektronicznym/

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS- WP. 020.333.13.2022

Data wpływu 25.01.2023

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

BSA IV.021.17.2022

Uwagi Sądu Najwyższego
do projektu ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z
konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 2845)

I. Uwagi ogólne

Przedmiotem poniższych uwag jest rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz niektórych innych ustaw (druk Sejmu IX kad. nr 2845), dalej cytowany jako „*nowela*”. Przewiduje on liczne zmiany do ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. poz. 583 z późn. zm.), dalej powoływanej jako „*u.pom.Ukr.*”. Przedmiotem uwag ustawa zmieniana mogłaby być w zakresie, w jakim na jej podstawie orzekają i funkcjonują sądy, a także w jakim ma ona wpływ na sprawy należące do właściwości Sądu Najwyższego (zob. art. 1 pkt 4 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1904 z późn. zm.)). Taki wpływ ocenianej nowelizacji jest na pierwszy rzut oka niewielki, choć zawiera ona przepisy stosowane przez sądy.

1. Artykuł 12 u.pom.Ukr. (art. 1 pkt 8 noweli)

Istotne z punktu widzenia SN wydaje się ograniczenie zarówno czasu, jak i ponoszenia odpłatności za zakwaterowanie obywateli Ukrainy. W myśl art. 12 ust. 17 u.pom.Ukr. w nowelizowanym brzmieniu, *wojewoda oraz podmioty określone w ust. 3 i 4 mogą zapewnić pomoc, o której mowa w ust. 1 pkt 1 i 2, nie dłużej niż przez 120 dni od dnia pierwszego wjazdu obywatela Ukrainy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej*. Oznacza to, że nie tylko wojewoda, lecz również inne organy zakwaterowujące obywateli Ukrainy – takie jak SN – będą nieodpłatnie użyczać im lokali terminowo, w zasadzie nie dłużej niż przez 120 dni od dnia pierwszego wjazdu do RP (bez względu na późniejsze przemieszczanie się z Ukrainy lub innych państw, gdzie obywatel Ukrainy objęty ustawą przebywał).

Po upływie ww. terminu na obywatelach Ukrainy posiadających nr PESEL będzie spoczywać obowiązek ponoszenia 50% kosztów, a po upływie 180 dni – 75% kosztów. Co do zasady, zmiana zasługuje na pozytywną ocenę, gdyż zmierza ona do aktywizacji obywateli Ukrainy i zmniejszenia ciężaru dla finansów publicznych. Jednakże pewne wątpliwości, w kontekście doświadczeń SN, może budzić brzmienie projektowanego przepisów art. 12 ust. 17a i 17b u.pom.Ukr. (art. 1 pkt 8 lit. b) noweli); z którego wynika, że równowartość 50%

kosztów pomocy obywateli Ukrainy uiszcza *podmiotom realizującym na rzecz wojewody oraz podmiotów określonych w art. 12 ust. 3 i 4 [u.pom.Ukr.] usługi w zakresie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia zbiorowego dla obywateli Ukrainy, o których mowa w art. 1 ust. 1.* W przypadku SN, który użycza obywatelom Ukrainy mieszkania służbowe, takiego „*podmiotu realizującego usługi w zakresie zakwaterowania i całodziennego wyżywienia*” w istocie nie można wskazać (SN zapewnia świadczenia we własnym zakresie, a przepis pasuje raczej do sytuacji kwaterowania obywateli Ukrainy w hotelach, hostelach i innych podobnych miejscach). Można zatem zasugerować poprawienie tego przepisu w taki sposób, aby wskazywał on również podmioty dostarczające energię, usługi użyteczności publicznej oraz zarządzające nieruchomością przeznaczoną na zakwaterowanie obywateli Ukrainy jako takie, na rzecz których obywatele Ukrainy ponoszą odpłatność za pobyt.

Powyższa zmiana wydaje się szczególnie konieczna w kontekście refundacji kosztów, która będzie musiała uwzględnić zmniejszenie o koszty ponoszone przez obywateli Ukrainy (art. 12 ust. 17e u.pom.Ukr. w brzmieniu art. 1 pkt 8 lit. b) noweli).

2. Funkcjonowanie opieki tymczasowej w trybie ustawy o pomocy

Artykuł 25 u.pom.Ukr. zawiera praktycznie bardzo istotne i często stosowane uregulowanie instytucji opiekuna tymczasowego, którego ustanawia się w postępowaniu przed polskim sądem opiekuńczym w przypadku braku reprezentacji oraz pieczy nad osobą i mieniem małoletniego obywatela Ukrainy w Polsce. Istotna zmiana w zakresie ust. 7 przepisu nowelizowanego polega na możliwości ustanowienia opiekunem tymczasowym dla małoletnich, którzy byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy, innej osoby niż przybyła wraz z nimi osoba sprawująca dotychczas pieczę, tylko jeżeli „*z jakichkolwiek przyczyn osoba sprawująca pieczę nie może jej sprawować*”. W kontekście relacjonowanych szeroko w prasie zdarzeń dotyczących grupy dzieci ukraińskich maltretowanych przez opiekunkę, przeciwko której postępowanie przygotowawcze prowadzi obecnie Prokuratura Okręgowa w Poznaniu, powyższą regulację należy odpowiednio uzupełnić, przyznając sądowi opiekuńczemu kompetencję do ustanowienia kogo innego opiekunem tymczasowym również w wypadku, kiedy w okolicznościach sprawy przemawia za tym zasada dobra dziecka.